

Jek II/9 99

BESZTERCE

Politikai, társadalmi, köznevelődési, közigazgatási és közgazdasági érdekeket képviselő hetilap.

Előfizetési árak: Egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt.
Egyes számok Stolzenberg Frigyes főtéri könyvkereskedésében kaphatók.
Hirdetéseket elfogad a kiadóhivatal. A hirdetési díjak előre fizetendők.

Megjelenik
minden csütörtökön.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Besztercen, Alsókülváros 61. sz. a., hova minden a lap szellemi és anyagi részét illető közlemény és küldemény intézendő. — Csak bérmentes leveleket fogadunk el. — Kéziratokat nem adunk vissza.

Vámegyezség.

Magyarországnak kétségtelen joga van a külön vámterület fölállításához, vagyis ahhoz, hogy Ausztriától gazdaságilag különváljék. Az 1867. XII. t.-cz. 68. §-a szó szerint így hangzik: „Magában értendő, hogyha és a mennyiben az egyezkedés nem sikerülne: az ország önálló törvényes intézkedési jogát magának fenntartja.” E paragrafus értelmében a külön vámterület elvileg el van fogadva. De csak elvileg! . . . E paragrafus ugyanis az alkudozások sikertelenségét tételezi föl, vagyis azt, hogy nemcsak a két kormány, hanem a két parlament sem egyezhet meg.

De hát elé állott-e azon eset? Nem. Ausztriában csak a kisebbség gátolja meg az eredmény létesítését. Ebből azonban legkevésbé lehet érvelni a külön vámterület felállításával. De létrejön mindenesetre oly tényleges és jogi állapot, mely nem a vám és kereskedelmi szövetség állapota. Vagyis létrejön s már tényleg létrejött azon állapot, hogy az ország tetszése szerint rendelkezik gazdasági önállóságával. Létre jött a külön vámterület jogi állapota, melynek gyakorlati következményei mindaddig szünetelnek, a míg törvényhozási intézkedés egyik vagy másik irányban nem történik. A törvényhozás intézkedése azonban többféle lehet: lehet a vámsorompók felállítása, a kereskedelmi szerződés vagy pedig az önálló intézkedés alapján a mai állapot fenntartása.

Széll Kálmán, e kiváló államférfi formula, teljesen megtele a 67-iki XII. t.-czikk szellemének, ebben gyökeredzik s annak következményeit vonja le. Megállapítja az ország önrendelkezési jogát, konstatálja a külön vámterület jogi állapotának főforgását; de az 1867. XII. törv.-czikk rendelkezéséhez képest, valamint az 1867. XVI. t.-czikk szerint fenntartja a nemzetközi szerződések közös megkötését.

Ez Deák Ferencz alkotásának szelleme, értelme és jogi folyománya! . . . Pusztán a külön vámterület elvi állapotában nem szükséges s nem is lehetséges a nemzetközi szerződések külön kötése. Ez a leglényegesebb különbség a külön vámterület jogi állapota s a vámsorompók tetteleges felállítása közt. . . A külön vámterület tetteleges felállítása ugyanis e közösséget megbontaná.

A függetlenségi párt nem gazdasági, hanem politikai intenciókból híve az önálló vámterületnek. Meg akarja bontani a dualizmusról intézkedő törvényt, hogy a résen át a perszonálunió révé felé evezzen. Először életbe léptetne külön kereskedelmi képviselőket, hogy azután létre hozza a külön magyar diplomáciát. Akar külön kereskedelmi szerződéseket, hogy azután szétválassza az összes nemzetközi ügyeket. És mert e céljában gát volt Bánffy, durva harcot folytatott ellene és ráfogta, hogy a titkos ischli megállapodásokban, Bánffy kiszolgáltatta Magyarországot az osztráknak.

Azon megállapodásnak egyéb célja nem volt, mint az, hogy az obstrukció akármenyire rombolna is, nem döntheti romba Magyarország közgazdasági érdekeit és a két szövetséges állam együttes nagyhatalmi érdekeit. Megvolna a súlyos baj az állam belső gazdálkodásának törvényen kivüliségére, de legalább a gazdasági kiegyezés érdekei nem

volnának a parlamenti krízis veszedelmeihez tűzve. Ezt láttuk jelenben és ha lelkiismeretes államférfi ezt az eddig meg nem levő biztosítékot meg akarja szerezni egy jövődő obstrukció veszedelmei ellen, ezzel bölcs és dicséretes törekvést tanúsít. Ez és semmi más nem volt célja a híres ischli megállapodásoknak.

S mivelhogy ez a célja, sem Ischlben, sem a korona, sem Bánffy terveiben nem kereshető ennek a pontnak az eredete, hanem tisztán és egyedül az obstrukcióban, mely kényszeríti az ország rendjeért felelős faktorokat arra, hogy oly sánccokkal vegyék körül a legfőbb érdekeket, melyek a fölforgató törekvések ellen megvédhetik. Való igaz, hogy az a megállapodás a kiegyezést kiveszi az országgyűlés kezéből, de csak akkor, ha az országgyűlés nem felel meg hivatásának, hanem martaléka lesz a kisebbség fékevesztett diktatúrájának! . . . De ami kisebbsítést ezzel jár az ország önálló intézkedésének, azt épen az obstrukció okozta, mert nélküle semmiféle kormánynak, a Bánffy-kormánynak legkevésbé sem jutott volna eszébe, hogy ilyen biztosítékra gondoljon. Kár tehát e nagy államférfiura olyant fogni, mintha szántszándékkal akarta volna az országgyűlés jogát megszorítani. És bár jóllehet az ischli megállapodás ma már tárgytalanná lett, de szükségesnek tartom a felemlítését, mivel még most is hangzik kórusban az ellenzéki vád: hogy Bánffy e tettevel hazafiatlanságot követett el. E férfi hazafisága nem olyan, mint az ellenzéki férfiaké; csak nem lármás hazafi, hanem a munkásság, tevékenység embere, míg az ellenzéki urak dikciónak és kifeszített mellel hirdetik hazafiságukat. A közpéldabeszéd azt mondja: jó bornak nem kell czégér! . . . Ugy látszik, az ellenzéki urak nagyon is rá vannak szorúlva arra, hogy folyvást hirdessék a maguk valódi hazafiságukat.

Egyébként semmi úgy be nem bizonyítja a nagy szavak tarthatatlanságát, mint a lefolyt béketárgyalások. Önálló vámterületi jelszóval ment a függetlenségi párt az obstrukciós hadjáratba, és mégis a békeponos tárgyalások közt, legkönnyebben a közgazdasági kiegyezési kérdésben jutottak megállapodásra az ellenzéki vezértérfiak. Hamar beleegyezének a vámegegységnek 1904-ig való fenntartásába, az alatt kötve meg a két állam a rendes tíz évi kiegyezést. Ez engedékenység nyitja pedig az, hogy mihelyt a jelszavuktól kissé eltávoznak, azonnal felül kerekedik a gyakorlati élet, a mely a közös vámterület fenntartására utalja az országot. Anyagi téren jelszavakkal boldogulni nem lehet, a gyakorlati téren kell itten mozogni. Ez pedig arra utasít minket, hogy tartsuk fenn továbbra is a közös vámterületet.

Amint megbolygatjuk az Ausztriával fennálló gazdasági viszonyt, közel száz millió forint értékű gabonát s ugyanannyi forint értékű lisztet, állatokat, tehát háromszáz milliót veszítünk, ha Ausztria vámsorompót állít. Az nem érv, hogy az osztrákok rá vannak szorúlva a mi nyersterményeinkre. Mert ha a külön vámterület életbe lép, Ausztria meg fogja nyitni vámsorompóit a román és orosz nyersterményeknek s ezt a konkurrencziát a magyar gazdák meg nem bírják. Tehát ha a magyar ipart védővámokkal akarjuk lábra állítani, Ausztria egy pillanatig sem fog habozni a leg-

kiméletlenebb vámháborúval. Es vajjon melyik fogja a két fél közül a legrövidebbet huzni?

Bizonyynyal mi! . . Ausztria köthet Oroszországgal oly egyezséget, hogy a vámmentesen bejövő orosz gabona fejében, kis vámtarifával az osztrák ipar benyomulhasson Oroszországba. Ez országnak ipara még nincs, földmívelő ország, miként Magyarország, és a sztatistika szerint tizenkétszer annyi gabonát produkál mint mi. De ebből kifolyólag szüksége van Oroszországnak gabonapiacra. Ha még ehhez vesszük az amerikai versenyt, mely Európát gabonával elárasztani kész, — nem halálos ítéletünket mondanók-e ki magunkon, ha mint nyers termelő ország, egyetlen piacunkat falba rugnánk. Elvesztenők tehát Ausztriát csak azért, hogy képzelt iparunkat felvirágoztassuk.

Igenis, iparunkat fejleszteni kell, de nem a földmívelés rovására, annak földáldozásával, hanem oly módon, hogy haladjanak mindketten. Nekünk, mint földmívelő államnak, pártolnunk és támogatnunk kell azoknak az iparágaknak a fejlődését első sorban, a melyek a mezőgazdasággal szorosabb összefüggésben vannak. Ezeket s azt az egynehány más iparágat, a melyeket eddig sikerült kifejleszteni s a melyek továbbfejlődése érdekünkben áll, ápolgatnunk kell, de nem fektethetünk súlyt oly iparágak megteremtésére, melyek ma még nincsenek meg legcsekélyebb nyomukban sem Magyarországon s a melyeknek feltételeit előbb nagy áldozatokkal, nagy nehézségekkel kellene megteremtünk.

Az élhető magyar ipar már is szép virágzásnak örvend, össze sem lehet hasonlítani a harmincz év előtti állapotokkal. Iparos állammá azonban Magyarország még fél század múlva sem lesz, s így a roppant túlsúlyban levő gazdáinkat hangzatos jelszavakért tönkre nem tehetjük. Magyarország volt legnagyobb publicistája, így írt a negyvenes években az „Erdélyi Hiradóban” egy helyen: „Örömtüzek fognak az ország minden részében folgyújtani, a mely perczben a vámsorompók lehullanak Ausztria és Magyarország közt!” . . Kemény Zsigmond publicistai dolgozatait most ismerettem egy akadémiai kiadványban, és e fennebbi sorokat onnét irtam ki. De vajjon mi indíthatta Keményt azon fölkiáltásra! . . Az ország szegénységbe jutása, hogy önálló vámterületével Magyarország nem tudott gabonapiacra jutni.

Ne izgassanak tehát annyit a függetlenségi pártiak a közös vámterület ellen, mert a józan közvélemény nagy szavuknak fel nem ül. És az sem áll, hogy hasznos kiegyezést Ausztriával kötni bajos, mert Bánffy olyast kötött Bádenivel s a mi kötelező Thunra is, hogy hat millióval kedvezőbb az ezelőtti kiegyezéseknél. Nem rajta múlt, ha a kiegyezést az osztrák pártok felfordulása miatt megkötni nem lehetett. De eljön az idő, midőn az is megköthető lesz.

Ürmösy Lajos.

EGYESÜLETI ÉLET.

I.

A „Besztercei Kör” közgyűlése.

A „Besztercei Kör” XXII-ik évi közgyűlését f. hó 5-én délután tartotta meg szép számban megjelent tagjai érdeklődése mellett. Az elnöki megnyitó után Jancsó Gábor tanár, a Kör titkárja olvasta föl jelentését. (Jövő számban közöljük. Szerk.) Mielőtt

M E G H I V Ó.

A Naszódvidéki takaré- és hitelintézet részvénytársaság
folyó 1899 évi márczius hó 5.-én d. u. 2-órakor Naszódon saját helyiségében
IV.-ik üzletévi rendes közgyűlést
tart, — melyre a. t. részvényesek ezennel tisztelettel meghívtnak.**Ezen közgyűlés tárgysorozata:**

1. A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére, két részvényes kiküldése.
 2. Az igazgatóság és felügyelő bizottság évi jelentése az 1898 évi üzletévről, a zárszámadás és mérleg egyidejű bemutatása mellett.
 2. Az igazgatóság javaslata, a tiszta nyeresmény felosztása tárgyában s az eziránti határozathozatal.
 4. Az igazgatóság javaslata az alelnök részére a tiszta nyeresményből 1%, jutalék meghatározása és ily tekintetben az alapszabályok 47 §-ának módosítása tárgyában.
 5. Esetleges indítványok.
- A »Naszódvidéki takaré- és hitelintézet részvénytársaság« igazgatóságának Naszódon 1899 évi január hó 29-én tartott üléséből.

Az igazgatóság.

Megjegyzés: Azon t. részvényeseket, kik a részvénytőkének második felét is befizették, a mennyiben azt eddig még nem tették volna- e helyen is felkéretnek miszerint részvényeiket a nyugtázás reávezetése végett hozzánk mielőbb beküldeni szíveskedjenek.

Vagyon			Mérleg-számla.			Teher		
F. k. l.	Nevezetesen	összeg	F. k. l.	Nevezetesen	összeg	F. k. l.	Nevezetesen	összeg
		korona fl.			korona fl.			korona fl.
30	Tisztviselők jutalmazási számla	18 16	1	Részvénytőke számla	60000 —			
37	Kötelezvény számla	3475 —	27	Tartalékalap számla	*) 8858 72			
40	Jelzálog számla	16966 04	28	Igazgatósági jutalék számla	02			
45	Adósok számla	2685 62	31	Kölesönszavazó bizottság számla	08			
50	Részvényesek számla	428 58	33	Kifizetett betét kamat adó számla	21 35			
61	Váltó számla	369389 40	34	Tőkésített betét kamat adó számla	534 82			
62	Háztétel alap számla	4000 —	54	Osztalék számla	378 —			
69	Fizetési előleg számla	320 —	56	Ovás számla	416			
70	Ingóság számla	656 —	62	Betét számla	196826 84			
	Pénztár	3564 05	66	Alapítási költség számla	339 98			
			70	Váltó viszleszámítolási számla	112041 20			
				Neremény áthoz. 1897 évről 763.62)				
				217733.06)	22496 68			
					401502 85			

*) A mennyiben a közgyűlés az igazgatóság javaslatát elfogadja a tartalék alapunk 19032 korona és 02 fillérre emelkedne.

Tertozik			Veszteség-nyereség számla.			Követel		
F. k. l.	Nevezetesen	összeg	F. k. l.	Nevezetesen	összeg	F. k. l.	Nevezetesen	összeg
		korona fl.			korona fl.			korona fl.
14	Ingóság leírás 10%	73 —	42	Nyereményáthozat 1897 évről	763 62			
18	Háztétel számla	320 —	52	Részvény átiratási díj számla	22 —			
27	Tartalék alap 6%	498 60	54	Késedelmi kamat számla	1122 54			
33	Kifizetett betét kamat adó számla	38 77	59—55	Kötelezvény számla	364 54			
34	Tőkésített betét kamat adó számla	1009 24	63	Váltó kam. és kezelési jutalékszám	51732 32			
58	Betét kamat számla	10480 35	65	Háztétel számla	418 —			
58	Tisztviselők fizetési számla	6629 74		Jelzálog kamat számla	1072 80			
60	Költség számla	4125 30						
62	Ház bekebelezési illeték számla	352 90						
66	Adó számla	2521 42						
67	Váltó viszleszámítolási kamatszám	6949 82						
	Nyeremény áthoz. 1897 évről 763.62)							
	21.733.06)	22496 68						
		55495 82						

Naszód 1898 december hó 31.-én.

Pálkó Ferencz, s. k., pénztárnok

Bodó Kálmán s. k., elnök.

Orenstein Henrik, s. k., könyvelő.

Átvizsgáltuk és helyesnek találtuk.

ifj. Brecher Dávid, s. k. f. biz. tag.

Csekme Károly, s. k. f. b. elnök.

Hutira Károly s. k. f. b. tag.

M e g h i v ó.

A Besztercze-Naszódvármegyei zálogkölcön- és hitelintézet-részvénytársaság
1898 évi február hó 20-án d. u. 3 órakor
tartja meg IX-ik üzletévi**rendes közgyűlését**

saját üzlethelyiségében, melyre a. t. részvényes tagok tisztelettel meghívtnak.

Tárgysorozat:

1. A közgyűlésen résztvevők igazolása.)*
2. A közgyűlési jegyzőkönyv kitesítésére tagok kiküldése.
3. Az igazgatóság évi jelentése és javaslata a nyeresmény felosztása iránt.
4. A igazgatóság újra választása.
5. Indítványok. **)

Besztercze, 1899. február 2-án.

Együttal tudatja alólirott igazgatóság a t. cz. közönséggel, hogy a f. 1899 évi január 19-éig ki nem váltott és meg nem ujitott **zálogtárgyak**
f. 1899 évi február hó 20-án,
d. e. 9 órától kezdődőleg az intézet helyiségében nyilvánosan el fognak árvereztetni.

Az igazgatóság.

*) Az alapszabályok 22—23 §§-ai értelmében.

**) Az alapszabályok 19. §-a értelmében.

Házeladás.

Az alsó-külváros főutcájában 11. sz. a. levő ház szabad kézből azonnal eladó.
Bővebben értekezhetni **Salmen Mártonnal** (alsó-külváros) és **Reschner Károlylyal** (sétaterutca).

Klpróball és csalhatlan szer

hajkihullás,

fejkorpa,

ellen az

kopaszodás

Anticalvus

mely teljesen ártalmatlan, a hajat puhítja növeszti és annak szép szint ad.

== Gyermeknekél is sikeresen használható. ==

Üvegje 2 korona.

(4—5) 5 üveg bérmentve küldetik.

Főszétküldés: **KANITZ ÖDÖN** gyógytárából Balassa-Gyarmat

Minden gyógytárban kapható.

Nyomatott Botschar Tivadar könyvnyomdájában Besztercén (kórházuteza 2. sz.).

Besztercze-Naszódvármegye kir. tanfelügyelőjétől

Sz.: 297—1899. Tanf.

Arlejtési hirdetmény.

A nagyméltóságú vallás- és közokt. ügyi m. kir. miniszter úr 1899. január hó 27-én kelt 31734/98 számú rendeletével a tacsai állami elemi iskola felépítésére 4938 forintot engedélyezett.

Ezen építkezés kivitelének biztosítása céljából f. évi februárius hó 28-án d. e. 11 órakor a beszterczenaszódvármegyei királyi tanfelügyelőség hivatalos helyiségében (Kórházuteza 15.sz. I. emelet, hátulsó lépcső) szóbeli és írásbeli zárt ajánlatok elfogadása mellett nyilvános árlejtés fog tartatni.

Felhívtnak a vállalkozni szándékozók, miszerint az említett időben az előirányzott építési költség után számított 5%-tőli bántpénzzel ellátva, a kitiűzött helyen vagy személyesen jelenjenek meg, vagy pedig jogérvényes írásbeli zárt ajánlatukat az 5%-tőli bántpénz csatolása mellett az árlejtési határidőig alólirhoz annyival inkább küldjék be, mivel a később jelentkező vagy érkező ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az építkezésre vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett kir. tanfelügyelői hivatalnál a hivatalos órák alatt naponkint megtekinthetők.

Besztercze, 1899. évi február 5 én.

Dr. Csernátóni Gyula,
kir. tanfelügyelő.

Bérleti Hirdetmény.

Vb. Steinmetz J. örökösei borsai czég tulajdonát képező, a borsai 2699, 2710, 5235 a, 536, 5235, 558, 634, 682, 864, 1319, 2136, 2428, 2445, 2447, 2469, 2504, 2505, 2507, 2508, 2706, 2707, 3013, 3090, 3092, 3094, 3098, 3099, 3100, 3865, 3958, 3998, 4008, 4020, 4057, 4153, 4437, 4041, 4047, 4048, 4076, 4116, 4127, 4129, 4182, 4242, 4299, 4339, 4358, 4405 a, 4390, 4453, 4567, 4568, 4636, 4745, 4769 sz. tjkvekben foglalt különböző ingatlanok, ugyszintén a borsai 3446, 3447, 3451, 3773, 3774, 3916 sz. tjkvekben foglalt Izvorukajló, Styolu, Priszlop, Czifa, Preluha grapsore, Hasmar nevű havasok haszonbérleti joga egy évi időtartamra M.-Szigeten bérbe fognak adatni ajánlati verseny útján 1899 évi február 15-én.

A bérbe venni szándékozók tartoznak írásbeli ajánlataikat 1899 évi február 15-ig Jakab Péter M.-Szigeti lakos ügyvéd csödválasztmányi elnök úrhoz benyújtani, az ajánlat-hoz az általok megajánlott évi bérösszegnek 10 százalékát készpénzben mellékelni s kijelenteni, hogy az árverési feltételeket ismerik s azokat elfogadják.

Ajánlat tehető a havasokra külön s a többi ingatlanokra is külön, de együttesen is.

A bérbeadó csödválasztmány bérbevevőnek nem szavatol a kibérelt ingatlanok birtokba vehetéseért és háborítatlan birtoklásáért, nem szavatol a duvadak s a netaláni erdőki-hágásokkal okozott károkért.

A bérbevevő csakis úgy, olyan terjedelemben és módon birtokolhatja az ingatlanokat, amilyen terjedelemben és módon a vb. Steinmetz czég birtokolta azokat.

Bérbevevő köteles a bérleti összeg 50 százalékát a szerződés megkötése alkalmával, a hátralékos 50 százalékot pedig 1899 évi július 15-én megfizetni.

A választmány a benyújtott ajánlatok fölött 1899 évi február 15 én határoz s fenn-tartja magának a jogot az ajánlatok közötti szabad választásra.

Egyéb feltételekre vonatkozólag felvilágosítással szolgál alantirt csödtömeggondnok.

Kelt M.-Szigeten 1899 évi február 1-én.

Dr. Kahán Lajos,

ügyvéd, mint J. Steinmetz örökösei csödtömeggondnoka.